

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.009.03.2019

Zdzisław Wojnarski
Dyrektor
Samorządowej Szkoły Podstawowej Nr 1
im. Emilii Peck w Suchedniowie
ul. Szarych Szeregów 6, 26-130 Suchedniów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/075 – Indywidualizacja kształcenia po wprowadzeniu zmian w przepisach oświatowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Emilii Peck w Suchedniowie (dalej: Szkoła), ul. Szarych Szeregów 6, 26-130 Suchedniów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zdzisław Wojnarski, Dyrektor Szkoły (dalej: Dyrektor) od 1 września 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 i 2018/2019 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Iwona Rezner, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKI/96/2019 z 4 listopada 2019 r.2. Agnieszka Olejarz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/97/2019 z 4 listopada 2019 r.

(akta kontroli str.1-5)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

Mimo potrzeby, wynikającej z wejścia w życie z dniem 1 września 2017 r. przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³ reformujących system oświaty w Polsce w zakresie m.in. indywidualizacji procesu kształcenia, w okresie objętym kontrolą nie zaktualizowano w Szkole wewnętrznych regulacji i procedur.

W Szkole prawidłowo rozpoznawano możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe oraz sytuację rodzinną uczniów, dążąc do zidentyfikowania ich zdolności i zrozumienia trudności. Indywidualizowanymi formami kształcenia objęto uczniów Szkoły posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym wymagających jednocześnie indywidualnego nauczania, jak również uczniów indywidualnie nauczanych, nieposiadających takich orzeczeń, w tym ucznia, któremu zorganizowano indywidualizowaną ścieżkę kształcenia. Podejmowano współpracę w rodzicami.

Dokonywano wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego (dalej także WOPFU), przy czym w większości z tych ocen (40 z 46 poddanych analizie) nie zawarto wszystkich zagadnień wskazanych w § 6 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym⁴ (dalej: rozporządzenie o kształceniu specjalnym). Większość WOPFU (43) nie została również sporządzona przy udziale wszystkich nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z uczniami, co było wymagane § 6 ust. 3 i 4 ww. rozporządzenia.

W Szkole opracowywano indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne (dalej: IPET lub Program). Jednak w przypadku sześciu uczniów (z dziewięciu, których dokumentacja była badana) nie uwzględniono w tych Programach niektórych zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego lub wniosków sformułowanych na podstawie WOPFU, co skutkowało nieudzieleniem wymaganego wsparcia dla czterech z nich. W Szkole dla trzech uczniów prawidłowo zmodyfikowano IPET, wykorzystując wyniki dokonywanych ocen. W odniesieniu do innych czterech uczniów nie dokonano takich modyfikacji, mimo potrzeby wynikającej z oceny efektywności udzielanej dotychczas pomocy.

Nauczyciele wspomagający uczniów objętych badaniem, prowadzący zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne i integracji sensorycznej posiadali wymagane kwalifikacje. Część zajęć rewalidacyjnych była jednak prowadzona przez osoby, które nie miały odpowiednich kwalifikacji. Dokumentacja związana z indywidualizacją procesu kształcenia nie zawsze była prowadzona rzetelnie, zanotowano również przypadek przekroczenia dopuszczalnej liczebności grup, w których prowadzono zajęcia dydaktyczno-wychowawcze.

Mimo wskazanych nieprawidłowości, w Szkole osiągnęto pozytywne wyniki nauczania w przypadku uczniów objętych indywidualizowaną ścieżką kształcenia oraz większości uczniów z niepełnosprawnościami. Zapewnienie prawidłowych warunków indywidualizacji procesu kształcenia oraz realizacja nowych, dostępnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej mogłaby przyczynić się do poprawy efektywności udzielanego wsparcia.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, ze zm.

⁴ Dz. U. poz. 1578, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

Szkoła jest szkołą publiczną z oddziałami integracyjnymi. W roku szkolnym 2017/2018 w Szkole funkcjonowało 16 oddziałów, w tym dziewięć szkoły podstawowej (dwa z nich to klasy integracyjne), sześć gimnazjum i jeden przedszkolny. Oddziały te liczyły odpowiednio: 169, 160 i 22 uczniów. W roku szkolnym 2018/2019 edukacja szkolna przebiegała w 15 oddziałach, w tym w 10 szkoły podstawowej (trzy z nich to klasy integracyjne), trzech gimnazjum i dwóch przedszkolnych. W oddziałach tych uczyło się odpowiednio: 187, 81 i 34 dzieci.

W roku szkolnym 2017/2018 w Szkole zatrudnionych było 47 nauczycieli (45,13 etatu), w następnym roku szkolnym – 43 (41,02 etatu).

(akta kontroli str. 6-8)

Statut Szkoły nie określał:

- 1) celów i zadań w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej i organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi, a także sposobu ich wykonywania,
- 2) organizacji zajęć rewalidacyjnych,
- 3) zakresu zadań nauczyciela wspomagającego i terapeuty pedagogicznego oraz sposobu i form wykonywania tych zadań,
- 4) form opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebna pomoc i wsparcie,
- 5) organizacji współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

(akta kontroli str. 9-57)

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że powyższe zagadnienia znajdują się w *Procedurze organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej* (dalej: Procedura) oraz w obowiązujących aktach prawnych.

(akta kontroli str. 85)

Przyjęta w Szkole Procedura określa zasady organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz organizacji kształcenia specjalnego. Procedura nie stanowi załącznika do statutu Szkoły.

(akta kontroli str. 58-69)

W statucie Szkoły nie określono organizacji oddziałów integracyjnych.

Dyrektor wyjaśnił, że pomimo wyraźnego wskazania w art. 98 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe tego nie dokonano. Dodał, że w styczniu 2020 r. zostaną wprowadzone obowiązujące zmiany.

(akta kontroli str. 9-57, 85)

Zgodnie z art. 98 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe statut szkoły zawiera w szczególności:

- cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz sposób ich wykonywania, w tym w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi (pkt 4);
- organizację pracy szkoły, w tym oddziałów integracyjnych, z uwzględnieniem organizacji nauczania i oceniania w tych klasach, oraz organizację zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, jeśli szkoła takie zajęcia prowadzi (pkt 6);

- zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników szkoły, a także sposób i formy wykonywania tych zadań dostosowane do wieku i potrzeb uczniów oraz warunków środowiskowych szkoły (pkt 7);
- formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebna pomoc i wsparcie (pkt 22).

W przypadku szkoły dla dzieci i młodzieży statut – zgodnie z art. 98 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – określa także organizację współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

W statucie Szkoły nie zawarto zapisów ograniczających dostępność placówki dla uczniów z niepełnosprawnościami oraz dla uczniów przewlekle chorych.

(akta kontroli str. 9-57)

Statut Szkoły zawierał szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów, za wyjątkiem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym.

Dyrektor wyjaśnił, że *podczas najbliższej aktualizacji statutu w styczniu 2020 r. braki zostaną uzupełnione.*

(akta kontroli str. 9-57, 85)

Statut Szkoły został zmieniony w trakcie kontroli NIK uchwałą Rady Pedagogicznej nr 6/01/2020 z 23 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 563-628)

W Szkole opracowano *Program wychowawczo-profilaktyczny*, w którym przewidziano działania mające na celu kształtowanie poszanowania praw i potrzeb osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 70-82)

W Szkole nie opracowano procedur organizacji indywidualnego nauczania, indywidualnego programu/toku nauki oraz nauczania domowego.

Dyrektor wyjaśnił: *funkcjonujące Procedury organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej są wystarczające do aktualnych potrzeb (w szkole nie występuje indywidualne nauczanie, nauczanie domowe i indywidualny program nauki).*

(akta kontroli str. 86)

Statut Szkoły, Procedura i *Program wychowawczo-profilaktyczny* opublikowano na stronie internetowej Szkoły <https://sp1suchedniow.szkolnastrona.pl> w zakładce *Dokumenty*. Ponadto dokumenty te udostępniane są osobom zainteresowanym w wersji papierowej w sekretariacie Szkoły. Rodzice/opiekunowie uczniów byli zapoznawani ze statutem Szkoły na zebraniach klasowych.

(akta kontroli str. 86, 88)

W roku szkolnym 2016/2017 nauczaniem indywidualnym, zorganizowanym na terenie Szkoły, objętych było trzech uczniów. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że pedagog szkolny poinformowała rodziców o zmianach w przepisach oświatowych w zakresie indywidualizacji kształcenia i wynikających z nich konsekwencjach, tj. braku możliwości realizacji indywidualnego nauczania na terenie szkoły (rodziców jednego ucznia 5 września 2017 r., drugiego 11 listopada 2017 r., a trzeciego 19 czerwca 2018 r.). Jeden z uczniów, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w związku z tym, że wykazywał znaczne trudności w funkcjonowaniu przez wiele godzin w grupie, a zarazem z lekcji prowadzonych indywidualnie wynikały dla niego duże korzyści, w latach szkolnych 2017/2018 (od 9 października 2017 r.) i 2018/2019 realizował wybrane zajęcia edukacyjne

indywidualnie. Zajęcia te zostały zaplanowane w IPET na podstawie § 6 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Drugi uczeń w I semestrze roku szkolnego 2017/2018 kontynuował nauczanie indywidualnie na podstawie § 13 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży⁵, w II semestrze tego roku objęty był zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Trzeci uczeń, na podstawie ww. przepisu realizował nauczanie indywidualne na terenie Szkoły do końca roku szkolnego 2017/2018.

(akta kontroli str. 87, 89, 92, 93, 544)

Kształceniem specjalnym objęto 11 uczniów⁶ w roku szkolnym 2017/2018 i 13 uczniów w roku szkolnym 2018/2019. Zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia realizował jeden uczeń w roku szkolnym 2018/2019⁷. Nauczaniem indywidualnym w roku szkolnym 2017/2018 objęto trzech uczniów⁸, w tym jednego z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Zajęcia indywidualnego nauczania dla jednego z nich, na podstawie § 13 rozporządzenia w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, prowadzone były na terenie szkoły. Pozostali uczniowie realizowali zajęcia w domu.

(akta kontroli str. 89-91)

Szczegółowej analizie poddano dokumentację dziewięciu uczniów objętych kształceniem specjalnym oraz jednego ucznia korzystającego ze zindywidualizowanej ścieżki kształcenia w roku szkolnym 2018/2019.

Zgodnie z § 42 statutu Szkoły, w placówce działały zespoły do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej (dalej: Zespoły) utworzone z nauczycieli uczących w danym oddziale, pedagogów, dyrektora i wicedyrektora Szkoły. Do zadań każdego Zespołu należy udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym opracowywanie IPET i WOPFU.

Zgodnie z § 6 ust. 3 i 4 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, Program opracowuje zespół, który tworzą nauczyciele i specjaliści, prowadzący zajęcia z uczniem, po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Zespół sporządza WOPFU co najmniej dwa razy w roku szkolnym (§ 6 ust. 9 ww. rozporządzenia). Trzy z 46 WOPFU zostały sporządzone przez wszystkich członków Zespołów, pozostałych dokonały Zespoły obradujące w niepełnym składzie. Z wyjaśnień przewodniczących Zespołów wynika, że przyczyny nieobecności osób na spotkaniach mogły być różne, np. absencja chorobowa, sprawy osobiste, sytuacje losowe, wykonywanie innych obowiązków w Szkole lub innej placówce oświatowej. Wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziewięciu badanych uczniów objętych kształceniem specjalnym dokonywano z wymaganą częstotliwością – dwa lub cztery razy w roku szkolnym.

WOPFU dokonywano we współpracy z rodzicami lub opiekunami uczniów.

Sześć z 46 WOPFU uwzględniało wszystkie elementy wskazane w § 6 ust. 10 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, w pozostałych nie opisano wszystkich zagadnień wymaganych powyższym przepisem lub niektórych z nich. W czterech

⁵ Dz. U. poz. 1616.

⁶ Dwóch z tych uczniów realizowało nauczanie indywidualne w roku szkolnym 2016/2017. Jeden z nich miał nauczanie indywidualne również w roku szkolnym 2017/2018.

⁷ Według stanu na 30 września 2018 r. Zindywidualizowaną ścieżką kształcenia objęto jeszcze jednego ucznia w okresie od 26 lutego do 22 czerwca 2018 r. Uczeń ten w okresie od 4 września 2017 r. do 9 lutego 2018 r. miał indywidualne nauczanie na terenie Szkoły.

⁸ Według stanu na 30 września 2017 r. Dwóch uczniów było objętych indywidualnym nauczaniem również w roku szkolnym 2016/2017. Indywidualne nauczanie realizowało dodatkowo dwóch uczniów (jeden w okresie od 23 kwietnia do 22 czerwca 2018 r. i drugi w okresie od 8 kwietnia do 21 czerwca 2019 r.)

WOPFU opracowywanych na początku roku szkolnego nie wymieniono efektów działań podejmowanych w celu przewyciężenia niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, ponieważ uczniowie dopiero rozpoczynali naukę w Szkole. Przewodniczący Zespołów wyjaśnili, że nieuwzględnienie w WOPFU wszystkich wymaganych informacji wynikało przede wszystkim z przeoczenia lub z zastosowanego arkusza WOPFU, który nie przewidywał miejsca na wskazanie: efektów działań podejmowanych w celu przewyciężenia niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, zakresu i charakteru wsparcia ze strony nauczycieli lub specjalistów oraz indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Pedagog wyjaśniła, że *większość błędów wynika z niejasno sformułowanych zagadnień we wzorach dokumentów (...). Początki były trudne, wynikały z poznawania rozporządzeń, wzorów i proponowanych przykładów dokumentów. Wzorując się na tym, co jest dostępne, mimo starań nigdy nie ma pewności co do ostatecznego efektu.*

W WOPFU opracowanych dla trzech uczniów znalazły się zapisy uzasadniające organizację procesu kształcenia poza oddziałem klasowym. Wybrane zajęcia edukacyjne były realizowane z tymi uczniami indywidualnie z powodu napotkanych trudności w zakresie włączenia ucznia w zajęcia realizowane wspólnie (tj. trudności w koncentracji uwagi oraz w rozwoju emocjonalno-społecznym).

(akta kontroli str. 9-57, 101-142, 164)

Jeden z uczniów, z powodu deficytów w rozwoju sfery emocjonalno-społecznej zaburzających proces edukacyjny i obniżających efekty kształcenia, na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, został objęty w roku szkolnym 2018/2019 zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Do wniosku o wydanie ww. opinii dołączono opinię o funkcjonowaniu ucznia w szkole, sporządzoną przez nauczyciela prowadzącego zajęcia z uczniem (edukację wczesnoszkolną) i pedagoga szkolnego. Przed wydaniem opinii o potrzebie objęcia dziecka zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna przeprowadziła we współpracy ze Szkołą i rodzicami analizę funkcjonowania ucznia uwzględniającą efekty udzielanej dotychczas przez szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej (psycholog z poradni prowadziła obserwacje zachowania i funkcjonowania ucznia w klasie oraz rozmowy z wychowawcą i pedagogiem szkolnym).

(akta kontroli str. 143-163)

Badaniem w zakresie diagnozowania zespołów uczniowskich objęto dwie klasy. Ośmiu uczniów z tych klas⁹ było diagnozowanych w poradni psychologiczno-pedagogicznej (m.in. z powodu trudności dydaktycznych lub wychowawczych). Dwoch z tych uczniów uzyskało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jeden – opinię o potrzebie objęcia dziecka zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Wychowawca klasy 3. oraz logopeda zidentyfikowali również 10 innych uczniów, których należało objąć pomocą psychologiczno-pedagogiczną (zarówno uzdolnionych, jak i mających trudności w nauce lub z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych). Uczniom tym adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb zaplanowano: zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia, indywidualne zajęcia edukacyjne, zajęcia rewalidacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, integracji sensorycznej lub rozwijające zainteresowania. Rodzice jednego z uczniów nie wyrazili zgody na objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną, pozostałe dzieci korzystały z zaplanowanych form pomocy.

(akta kontroli str. 165-170)

⁹ Z tego trzech z klasy 3. i pięciu z klasy 6b.

Zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 Procedury, nauczyciele oraz specjaliści w szkole prowadzą obserwacje pedagogiczną w trakcie bieżącej pracy z uczniami, mającą na celu rozpoznanie u uczniów trudności w uczeniu się, a także szczególnych uzdolnień. W przypadku stwierdzenia, że uczeń ze względu na potrzeby rozwojowe lub edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne wymaga objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną, nauczyciel lub specjalista udzielają uczniowi tej pomocy w trakcie bieżącej pracy z uczniem i informują o tym niezwłocznie wychowawcę klasy.

(akta kontroli str. 63)

Wychowawca klasy 6b. wyjaśnił: *indywidualizacja pracy ma miejsce niemal na wszystkich zajęciach. Uczniowie zdolni, pracujący szybko, mogą liczyć na dodatkowe zadania na lekcji. Natomiast inni, w zależności od ich deficytów, trudności, mogą liczyć na dodatkowe wyjaśnienia, możliwość skorzystania z pomocy mojej lub kolegów, (...).*

(akta kontroli str. 172)

Wychowawca klasy 3. wyjaśnił: *W edukacji wczesnoszkolnej diagnozowanie osiągnięć uczniów praktycznie odbywa się ciągle, na bieżąco. W roku szkolnym 2017/2018 codziennie były monitorowane umiejętność czytania i pisanie oraz liczenia. Jeszcze bardziej szczegółową diagnozę prowadziłam z uczniem niepełnosprawnym. Praktycznie wykonanie każdego ćwiczenia podlega dokładnej analizie, bo jest to wyznacznikiem do kontynuacji ćwiczeń lub doboru nowych form pracy, aby umożliwić dziecku osiągnięcie choćby minimalnego sukcesu. Inną formą diagnozy jest ocena opisowa ucznia, którą sporządza się na koniec półrocza i koniec roku szkolnego. Ponadto w diagnozowaniu postępów uczniów korzystałam z arkusza ewaluacji z kształcenia zintegrowanego i matematyki. Na koniec roku szkolnego (po klasie I i II) przeprowadziłam test kompetencji (...).*

(akta kontroli str. 173)

IPET opracowane dla dziewięciu uczniów objętych kształceniem specjalnym, których dokumentację analizowano, zawierały wszystkie wymagane treści, o których mowa w § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Trzy IPET opracowane przed 1 września 2017 r. zostały dostosowane do wymagań obowiązujących po tym dniu. Zmiany wprowadzono w formie aneksów do IPET, przy czym nie były one podpisane i opatrzone datą sporządzenia.

Dyrektor wyjaśnił: *za brak daty oraz podpisu wychowawcy oddziału odpowiedzialność ponosi dyrektor szkoły, który nie dopełnił swoich obowiązków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.*

IPET siedmiu z dziewięciu uczniów objętych kształceniem specjalnym opracowano terminowo, tj. zgodnie z § 6 ust. 5 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. IPET pozostałych dzieci nie były opatrzone datą i w związku z tym nie oceniono terminowości ich sporządzenia. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że IPET tych uczniów zostały opracowane terminowo.

Zdaniem NIK nieumieszczenie daty uniemożliwia ustalenie, czy IPET zostały sporządzone w terminie.

(akta kontroli str. 188-203)

Zgodnie z art. 127 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe, uczniowi objętemu kształceniem specjalnym dostosowuje się odpowiednio program wychowania przedszkolnego i program nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Dostosowanie następuje na podstawie opracowanego dla ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego uwzględniającego zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w ust. 10.

Dyrektor szkoły, na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 10 ww. ustawy, odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia.

Zgodnie z § 6 ust. 4 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, zespół opracowuje program po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną.

W IPET trzech uczniów zaplanowano wszystkie formy wsparcia wynikające z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego lub WOPFU, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. W IPET sześciu uczniów, których dokumentacja była objęta badaniem nie uwzględniono niektórych zaleceń, co skutkowało w przypadku czterech z nich¹⁰ nieudzieleniem wymaganego wsparcia. Nie zapewniono realizacji następujących zaleceń orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego lub WOPFU w przypadku:

- ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym sprzężoną z niepełnosprawnością ruchową:
 - zajęć korekcyjno-kompensacyjnych na rok szkolny 2017/2018 ze względu – jak wynika z wyjaśnień Dyrektora – na realizację treści wskazanych w orzeczeniu na innych zajęciach oraz duże obciążenie zajęciami obowiązkowymi wynikającymi z planu nauczania. W orzeczeniu zalecono w ramach zajęć korekcyjno-kompensacyjnych usprawnianie integracji wzrokowo-ruchowej, sprawności grafomotorycznej oraz percepcji wzrokowo-słuchowej;
 - zajęć rozwijających umiejętności komunikacyjno-społeczne na rok szkolny 2018/2019. Dyrektor wyjaśnił, że *w ramach zajęć wynikających z planu nauczania z uczennicą realizowano treści zajęć kształtujących umiejętności emocjonalno-społeczne*;
- ucznia z zespołem Aspergera – zajęć rewalidacyjnych na rok szkolny 2018/2019. Rodzice zrezygnowali z tych zajęć, ponieważ dziecko uczęszczało na takie zajęcia poza Szkołą;
- ucznia słabosłyszącego – zajęć integracji sensorycznej, terapii grupowej z zastosowaniem metod: ruchu rozwijającego W. Sherborne, świadomości ciała Knill'ów, elementów kinezylogii Dennisona na rok szkolny 2017/2018. Dyrektor wyjaśnił: *wskazane w orzeczeniu metody pracy z dzieckiem w roku szkolnym 2017/18 były stosowane, co znajduje swoje odzwierciedlenie w sprawozdaniach nauczycieli prowadzących zajęcia*;
- ucznia z autyzmem – wskazanych w WOPFU na rok szkolny 2017/2018 zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Zajęcia te nie były realizowane z powodu – jak wyjaśnił Dyrektor – *braku godzin przyznawanych przez organ prowadzący*.

Uczniowi z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim sprzężoną z afazją nie zaplanowano w IPET zajęć dydaktyczno-wyrównawczych na rok szkolny 2018/2019, gdyż – jak wyjaśnił Dyrektor – *IPET był opracowany 17.09.2018 r., a zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze zostały przyznane przez organ prowadzący w aneksie do organizacji szkoły nr 2/2018/19 od 1.10.2018 r.* Uczniowi z autyzmem sprzężonym z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim nie zaplanowano wsparcia nauczyciela wspomagającego na rok szkolny 2018/2019. Brak

¹⁰ Ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym sprzężoną z niepełnosprawnością ruchową, ucznia z autyzmem, ucznia z zespołem Aspergera oraz ucznia słabosłyszącego.

odpowiedniego zapisu w IPET – jak wyjaśnił Dyrektor – jest niedopatrzeniem zespołu opracowującego dokument, wychowawcy klasy, a przede wszystkim Dyrektora Szkoły.

NIK odstępuje od formułowania nieprawidłowości związanej z niezaplanowaniem wymaganego wsparcia dla tych dwóch uczniów, gdyż mimo braku w IPET odpowiednich zapisów, wsparcie to było udzielane. W odniesieniu do pierwszego ucznia zorganizowano od października 2018 r. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (w wymiarze jednej godziny tygodniowo), drugi uczeń zaś uczęszczał do klasy integracyjnej, w której zapewniona była pomoc nauczyciela wspomagającego.

Uczniowi z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym sprzężoną z niepełnosprawnością ruchową omyłkowo zaplanowano w IPET na rok szkolny 2018/2019 mniejszą niż faktycznie realizowano liczbę godzin zajęć edukacyjnych *funkcjonowanie osobiste i społeczne* oraz zajęć rozwijających kreatywność. Uczniowi z zespołem Aspergera zaplanowano w IPET na rok szkolny 2018/2019 i realizowano w ciągu tego roku zajęcia integracji sensorycznej, które nie były wskazane w orzeczeniu. Dyrektor wyjaśnił, że uczyniono to na prośbę rodziców ucznia.

(akta kontroli str. 188-203, 265)

Uczniowi, dla którego w roku szkolnym 2018/2019 zorganizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia, prawidłowo zaplanowano zajęcia, z uwzględnieniem zaleceń zawartych w opinii oraz podstawy programowej. Tygodniowy wymiar godzin zajęć edukacyjnych realizowanych indywidualnie z uczniem¹¹ był wskazany w aneksie do arkusza organizacyjnego, który został zatwierdzony przez burmistrza Suchedniowa. Uczeń w roku szkolnym 2017/2018 uczęszczał dodatkowo na grupowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, a w roku szkolnym 2018/2019 na zajęcia rozwijające zainteresowania. Objęcie dziecka tymi dodatkowymi zajęciami nie wynikało z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, tylko z diagnozy wychowawcy klasy.

(akta kontroli str. 166, 204)

Wszyscy nauczyciele wspomagający uczniów objętych badaniem posiadali kwalifikacje z pedagogiki specjalnej. Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne i integracji sensorycznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla ww. uczniów były prowadzone przez nauczycieli i specjalistów o odpowiednich kwalifikacjach pozwalających na realizację tych zajęć, poza poniższymi wyjątkami.

Zajęcia rewalidacyjne w roku szkolnym 2018/2019 z dwoma uczniami, tj. słabowidzącym oraz słabosłyszącym, zamiast tyflop pedagoga i surdopedagoga prowadził oligofrenopedagog, natomiast z dwojgiem dzieci ze spektrum autyzmu – nauczyciel w trakcie studiów podyplomowych z edukacji i rewalidacji osób z autyzmem, zespołem Aspergera i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju.

(akta kontroli str. 103-119, 188-196, 205-216)

Zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹², kwalifikacje do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych, uwzględniających indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów niepełnosprawnych, w szkołach podstawowych posiada osoba, która:

¹¹ Sześć godzin tygodniowo edukacji wczesnoszkolnej oraz po jednej godzinie w tygodniu języka angielskiego i informatyki. Uczeń z klasą uczęszczał na zajęcia z plastyki, religii, wychowania fizycznego i muzyki.

¹² Dz. U. poz. 1575.

- 1) ukończyła studia lub zakład kształcenia nauczycieli, w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów, na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki, o których mowa w § 3-6, lub
- 2) posiada wykształcenie na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki oraz przygotowanie pedagogiczne, a ponadto ukończyła studia podyplomowe, zakład kształcenia nauczycieli lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów.

Zajęcia rewalidacyjne z uczniami słabowidzącym i słabosłyszącym – jak wyjaśnił Dyrektor – *prowadziła R.K., która posiada ukończone studia podyplomowe z oligofrenopedagogiki dające jej kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą upośledzoną umysłowo w różnym stopniu. Nauczycielka nie posiada kwalifikacji do pracy z uczniem słabowidzącym. Konsekwencje za dokonanie niewłaściwego przydziału ponosi dyrektor szkoły. Dyrektor przekazał obowiązki R.K. ze względu na jej duże doświadczenie w pracy z dziećmi o różnych niepełnosprawnościach. Inni nauczyciele (posiadający kwalifikacje) nie otrzymali tych godzin ze względu na dużą ilość godzin ponadwymiarowych lub sprawy osobiste.*

Zajęcia rewalidacyjne z dziećmi ze spektrum autyzmu – jak wyjaśnił Dyrektor – *prowadziła I.O-R, która zdobywała kwalifikacje na trzyletnich studiach podyplomowych – edukacja i rewalidacja osób z autyzmem, zespołem Aspergera i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju. Studia ukończyła 28.04.2019 r. W dniu rozpoczęcia roku szkolnego 2018/19 nie miała potwierdzonych kwalifikacji, lecz zrealizowała już połowę programu studiów. Zajęć do prowadzenia nie otrzymała M.G., która posiadała odpowiednie kwalifikacje, ze względu na pracę na pełnym etacie w bibliotece (30 godz. tygodniowo), następne godziny kolidowałyby z planem zajęć ucznia.*

(akta kontroli str. 197-203)

W okresie objętym kontrolą nie planowano i nie realizowano zajęć rozwijających umiejętności uczenia się i zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne. Dyrektor wyjaśnił: *zajęcia te nie odbywały się ze względu na brak środków finansowych ze strony organu prowadzącego. Od roku szkolnego 2019/2020 zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne są realizowane z trzema uczniami. W roku szkolnym 2017/2018 prowadzono dla sześciu uczniów klasy 3. zajęcia umuzykalniające i rozwijające zainteresowania muzyczne¹³. W roku szkolnym 2018/2019 wychowawca klasy 2. realizował z pięcioosobową grupą zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów¹⁴.*

(akta kontroli str. 217-221)

Na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dzienników zajęć logopedycznych ustalono, że uczniów z deficytem kompetencji językowych i zaburzeniami sprawności językowych oraz uczniów, którym zalecono dalszy rozwój kompetencji językowych, było ośmiu w roku szkolnym 2017/2018¹⁵ i 10 w roku szkolnym 2018/2019¹⁶. Ogólne kompetencje językowe rozwijano u 17 z 18 uczniów objętych terapią logopedyczną w roku szkolnym 2017/2018 i 18 z 28 w roku szkolnym 2018/2019. W okresie objętym kontrolą terapię logopedyczną zakończyło 13 z 35 ww. uczniów. U pozostałych dzieci zauważono postępy terapeutyczne.

(akta kontroli str. 217, 248-257)

¹³ Celem tych zajęć było m.in.: rozwijanie słuchu muzycznego i zamiłowania do muzyki, kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumentach, aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym i artystycznym Szkoły.

¹⁴ Zajęcia te miały na celu m.in. doskonalenie techniki czytania, rozwijanie zdolności matematyczno-logicznych, przygotowanie uczniów do konkursów. Zajęcia prowadzone były z uczniami uzdolnionymi.

¹⁵ Wszyscy z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

¹⁶ W tym ośmiu z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁷ (dalej: rozporządzenie o pomocy psychologiczno-pedagogicznej), dyrektor pisemnie informuje rodziców ucznia o formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane. Konieczność pisemnego poinformowania rodziców ucznia o zaplanowanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej wynikała także z § 7 ust. 3 Procedury.

Dyrektor nie wywiązywał się z ww. obowiązku. Jak wyjaśnił, rodzice otrzymywali taką informację ustnie od wychowawcy, jak również wtedy, gdy zapoznawali się z okresową WOPFU.

(akta kontroli str. 65, 223, 546)

Zgodnie z § 6 ust. 11 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, rodzice ucznia albo pełnoletni uczeń mają prawo uczestniczyć w spotkaniach Zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji IPET oraz dokonywaniu WOPFU, a dyrektor szkoły zawiadamia pisemnie, w sposób przyjęty w danej szkole, rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o terminie każdego spotkania Zespołu i możliwości uczestniczenia w tym spotkaniu. Odpowiednie postanowienia zawierała także Procedura (§ 11 ust. 13).

Rodzice lub opiekunowie prawni uczestniczyli w spotkaniach Zespołu. Informacje o terminach tych spotkań przekazywano im ustnie, telefonicznie lub pisemnie (od roku szkolnego 2018/2019).

(akta kontroli str. 69, 101, 102, 129, 133, 223, 546)

Jak stanowi art. 172 ust. 2 pkt 4c ustawy Prawo oświatowe, statut szkoły lub placówki zawiera szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów. Zgodnie ze statutem Szkoły, nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują rodziców o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania i o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów (§ 46 ust. 1). Rodzice/opiekunowie prawni są na bieżąco informowani o postępach dziecka, podczas spotkań z wychowawcami, wywiadówek, spotkań w „dni otwarte”, których roczny harmonogram ustala dyrektor na początek roku szkolnego oraz spotkań indywidualnych z wychowawcą lub nauczycielami (§ 48 ust. 7).

(akta kontroli str. 30, 33)

Wychowawcy klas objętych badaniem na spotkaniach klasowych m.in.: zapoznawali rodziców/opiekunów prawnych ze statutem Szkoły, zbierali od nich informacje o stanie zdrowia dziecka, prowadzili indywidualne rozmowy na temat funkcjonowania ucznia w szkole, jego postępów w nauce i zachowania, przedstawiali analizę funkcjonowania zespołu klasowego i omawiali zasady organizacji zajęć dodatkowych.

Pedagog szkolny udzielał wsparcia, porad i konsultacji rodzicom uczniów, współpracował z innymi placówkami działającymi na rzecz dzieci, np. z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

(akta kontroli str. 165-171, 173, 174, 224-247)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

¹⁷Dz. U. poz. 1591, ze zm.

1. Statut Szkoły w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 nie zawierał wszystkich wymaganych treści, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 4, 6, 7 i 22 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe. Ponadto nie określono w nim szczegółowych warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. W trakcie kontroli NIK dokonano zmiany statutu, uwzględniając ww. kwestie.
2. Spośród 46 analizowanych WOPFU, 40 nie uwzględniało wszystkich zagadnień wskazanych w § 6 ust. 10 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, a 43 nie zostało sporządzonych przez Zespoły w pełnym składzie, czyli niezgodnie z § 6 ust. 3 i 4 tego rozporządzenia.
3. Trzy aneksy do IPET opracowanych przed 1 września 2017 r., dostosowujące IPET do wymagań obowiązujących po tym dniu, nie zostały podpisane i opatrzone datą.
4. W IPET czterech z dziewięciu uczniów objętych kształceniem specjalnym, których dokumentację analizowano, nie uwzględniono wszystkich zaleceń zawartych w orzeczeniach lub wniosków sformułowanych na podstawie diagnozy w WOPFU i w konsekwencji nie udzielono im wymaganego wsparcia.
5. Czterech z ww. dziewięciu uczniów w roku szkolnym 2018/2019 miało zajęcia rewalidacyjne z nauczycielami nieposiadającymi wymaganych kwalifikacji.
6. Dyrektor nie informował pisemnie rodziców ucznia o ustalonych dla ucznia formach i okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, co było niezgodne z § 23 ust. 2 rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej i § 7 ust. 3 Procedury.

OCENA CZĄSTKOWA

Statut obowiązujący w Szkole, w okresie objętym kontrolą, nie określał wymaganych przepisami prawa dla takiego dokumentu, celów i zadań w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz organizacji nauki i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi. Zindywidualizowanymi formami kształcenia objęto uczniów Szkoły posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym wymagających jednocześnie indywidualnego nauczania, jak również uczniów indywidualnie nauczanych, nieposiadających takich orzeczeń, w tym ucznia, któremu zorganizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. IPET uczniów objętych kształceniem specjalnym opracowano terminowo, na podstawie dokonanych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania tych uczniów, przy czym większość tych ocen nie uwzględniała wszystkich wymaganych zagadnień, a w ich opracowaniu nie uczestniczyli wszyscy członkowie Zespołu. Prawidłowo zorganizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. Organizacja kształcenia uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego nie przebiegała w sposób w pełni zgodny z wymogami, gdyż część zajęć rewalidacyjnych prowadzili nauczyciele nieposiadający wymaganych kwalifikacji a czterem z dziewięciu uczniów, których dokumentacja była badana nie zapewniono realizacji niektórych zaleceń z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

OBSZAR

2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

Na podstawie dokumentacji realizacji zajęć objętych indywidualizacją procesu kształcenia dziesięciu uczniów wybranych do próby ustalono, że:

- uczniowie danych oddziałów objęci zindywidualizowaną ścieżką kształcenia lub mający indywidualne zajęcia edukacyjne byli wpisani do dzienników lekcyjnych prowadzonych dla tych oddziałów;

- we wszystkich dziennikach innych zajęć odnotowywano obecność ucznia na zajęciach. Przeprowadzenie zajęć nauczyciele potwierdzali podpisem;
- indywidualne zajęcia edukacyjne, zajęcia rewalidacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, integracji sensorycznej były w większości dokumentowane w odrębnych dziennikach;
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i indywidualne zajęcia edukacyjne prowadzone w roku szkolnym 2018/2019 z jednym z uczniów dokumentowane były w jednym dzienniku, niezgodnie z § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁸ (dalej: rozporządzenie w sprawie prowadzenia dokumentacji). Do dziennika wpisywano wszystkie informacje wymagane § 11 ust. 3 ww. rozporządzenia, za wyjątkiem czasu trwania zajęć oraz adresów poczty elektronicznej rodziców i numerów ich telefonów. Nie prowadzono odrębnych dzienników, ponieważ oba rodzaje zajęć prowadził ten sam nauczyciel (wychowawca klasy);
- w jednym z dzienników innych zajęć wychowawca klasy dokumentował prowadzone przez niego zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów. Zgodnie z § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji, szkoła prowadzi dzienniki innych zajęć niż zajęcia wpisywane do dziennika lekcyjnego, w szczególności zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- w dzienniku zajęć logopedycznych wpisywano treści wymagane § 11 ust. 3 ww. rozporządzenia, za wyjątkiem czasu trwania zajęć oraz adresów poczty elektronicznej rodziców. Wpisywano tam również informacje, które powinny się znaleźć w dzienniku logopedy, o którym mowa w § 18 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji. Zgodnie z tym przepisem pedagog, psycholog, logopeda, doradca zawodowy, terapeuta pedagogiczny lub inny specjalista zatrudniony w szkole prowadzi dziennik, do którego wpisuje tygodniowy rozkład swoich zajęć, zajęcia i czynności przeprowadzone w poszczególnych dniach, w tym informacje o kontaktach z osobami i instytucjami, z którymi współdziała przy wykonywaniu swoich zadań, oraz imiona i nazwiska uczniów objętych różnymi formami pomocy, w szczególności pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Logopeda wyjaśnił: *Nie stosuję dwóch dzienników, ponieważ mój czas pracy w tej szkole wypełniony jest wyłącznie terapią logopedyczną;*
- dzienniki pedagoga szkolnego były prowadzone zgodnie z § 18 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji;
- do dzienników zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie wpisywano czasu trwania zajęć oraz adresów poczty elektronicznej rodziców i numerów ich telefonów. Dyrektor wyjaśnił: *We wszystkich dziennikach zajęć pozalekcyjnych w ewidencji zajęć nauczyciele podają liczbę godzin zajęć realizowanych w danym dniu cyfrą – np. „1” co oznacza, że zajęcia z pomocy psychologiczno-pedagogicznej trwają 45 minut, zaś zajęcia rewalidacyjne trwają 60 minut (wynika to z przepisów prawa). W tygodniowym planie zajęć podane są godziny zajęć od ... do ... w minutach. Liczba godzin dla ucznia wpisana jest w IPET lub innych informacjach przekazanych rodzicom. Liczba godzin dla nauczyciela podana jest w przydziale czynności na dany rok szkolny. Dane*

¹⁸ Dz. U. poz. 1646, ze zm.

kontaktowe do rodziców (tel., e-mail) w większości dzienników zajęć pozalekcyjnych nie są wpisywane ze względu na to, że te same dane znajdują się w dziennikach lekcyjnych. Nauczyciele otrzymali polecenie od dyrektora aby nie powielać tych wrażliwych danych;

- w sześciu dziennikach z siedmiu dokumentujących zajęcia integracji sensorycznej nie wpisano oceny postępów uczniów. W dwóch z nich nie wpisano również wniosków dotyczących dalszej pracy. Zawarto w nich jedynie zapis: *Zaleca się kontynuowanie zajęć w kolejnym roku szkolnym.* Oceny postępów uczniów nie zawarto także w dwóch dziennikach z czterech dokumentujących zajęcia korekcyjno-kompensacyjne. Ponadto w jednym z nich nie wpisano wniosków do dalszej pracy. W trzech z pięciu dzienników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych¹⁹ nie ujęto wniosków dotyczących dalszej pracy, w dwóch z nich również oceny postępów, a w jednym – tygodniowego rozkładu zajęć. W pozostałych dziennikach ww. zajęć wpisywano wszystkie informacje, o których mowa w § 11 ust. 3 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji, za wyjątkiem czasu trwania zajęć oraz adresów poczty elektronicznej rodziców i numerów ich telefonów.

Nauczyciel prowadzący zajęcia integracji sensorycznej wyjaśnił: przyjęta przeze mnie forma sprawozdania była krótkim podsumowaniem zajęć, natomiast szczegółowe informacje co do przebiegu zajęć rodzice otrzymywali każdorazowo, kiedy spotykaliśmy się na zespole podsumowującym dany okres nauki. Wielokrotnie rozmawiałem również z rodzicami uczniów w czasie, kiedy odbierali dzieci po moich zajęciach lub w czasie dni otwartych szkoły.

Pedagog szkolny wyjaśniła: Podsumowania i oceny w dziennikach zajęć korekcyjno-kompensacyjnych nie zawierały wystarczających, szczegółowych informacji dotyczących efektów pracy i wniosków na przyszłość do dalszej pracy korekcyjnej. Informacje te zostały zapisane osobno w formie sprawozdań. Uznałam wówczas, że taka forma będzie wystarczająca, że zamieszczę w niej więcej dodatkowych informacji.

Dyrektor wyjaśnił: M.K. prowadząc dziennik zajęć dydaktyczno-wyrównawczych dla uczniów klasy 3a w roku szkolnym 2017/2018 nie wskazała wniosków do dalszej pracy sugerując się niewłaściwym drukiem dziennika. Jest to błąd nauczyciela i dyrektora szkoły, który nie zwrócił na to uwagi sprawdzając dziennik. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że nieumieszczenie tygodniowego rozkładu zajęć w jednym z dzienników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych było błędem dyrektora sprawującego nadzór nad Szkołą, natomiast niewpisanie w nim wniosków dotyczących dalszej pracy było niedopatrzeniem ze strony nauczyciela J.A., na które nie zareagował dyrektor kontrolując dziennik. Nauczycielka I.P. – jak wyjaśnił Dyrektor – nie dokonała oceny postępów dzieci w dzienniku zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, ponieważ wykorzystała spostrzeżenia z pracy z uczniami do oceniania ich w dziennikach lekcyjnych. Nauczycielka nie wpisała do dziennika wniosków do dalszej pracy, co jest niewątpliwie jej niewywiązaniem się z obowiązków, (...). Umknęło to również uwadze dyrektora (nie można tego w żaden sposób wytłumaczyć), który sprawdzając dziennik po zakończeniu zajęć rocznych nie zwrócił na to uwagi.

Zgodnie z § 11 ust. 3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji, do dziennika innych zajęć, w przypadku zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wpisuje się w porządku alfabetycznym nazwiska i imiona uczniów oraz oddział, do którego uczęszczają uczniowie, adresy poczty elektronicznej rodziców i numery ich telefonów, jeżeli je posiadają, indywidualny

¹⁹ Również w dzienniku dokumentującym zarówno zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, jak i rozwijające zainteresowania uczniów.

program pracy z uczniem, a w przypadku zajęć grupowych – program pracy grupy, tygodniowy rozkład zajęć, daty i czas trwania oraz tematy przeprowadzonych zajęć, ocenę postępów i wnioski dotyczące dalszej pracy z uczniem;

- do wszystkich dzienników zajęć rewalidacyjnych wpisywano oceny postępów uczniów lub oceny ich pracy na zajęciach, bądź sprawozdania z realizacji zajęć, a do części z nich również wnioski dotyczące dalszej pracy (do 8 z 12) oraz spostrzeżenia i uwagi dotyczące funkcjonowania, pracy lub zachowania ucznia na zajęciach (10 z 12).

(akta kontroli str. 258-264, 266-277)

Z jednego z pięciu dzienników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych wynika, że w zajęciach tych uczestniczyło 50 uczniów, przy czym w poszczególnych dniach udział w nich wzięło od 1 do 16 uczniów (na 6 zajęciach z 30 zrealizowanych było więcej niż 8 uczniów – od 10 do 16).

Dyrektor wyjaśnił: *I.P. prowadząc dziennik zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z matematyki na rok szkolny 2018/2019 stosowała się do zaleceń dyrektora i dlatego przyjęła na zajęcia łącznie 50 uczniów (na pojedynczych zajęciach największa liczba uczniów to 16), było to spowodowane dużym zapotrzebowaniem na takie zajęcia ze strony uczniów i małą ilością godzin przyznanych przez organ prowadzący szkołę.*

Zgodnie z § 15 rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 8.

(akta kontroli str. 258-264, 274)

Prowadzona w Szkole dokumentacja realizacji działań związanych z indywidualizacją procesu kształcenia pozwalała na monitorowanie przez nauczycieli postępów rozwoju i efektów kształcenia.

(akta kontroli str. 268-273, 278-380)

Nauczyciele i specjaliści monitorowali postępy uczniów oraz efekty ich kształcenia, w tym na koniec każdego półrocza i roku szkolnego realizację treści określonych w podstawie programowej.

Uczniowie klasy 4b. w roku szkolnym 2017/2018 z przedmiotów: język polski, matematyka, historia i przyroda, byli oceniani od ośmiu do 21 razy, a klasy 5b. w roku szkolnym 2018/2019 z tych samych przedmiotów, za wyjątkiem przyrody, którą zastąpiono biologią i geografą – od ośmiu do 13 razy. Formy sprawdzenia nabywanych kompetencji były różnorodne (np. sprawdziany, kartkówki, testy, prace domowe, odpowiedź ustna). Realizacja ww. zajęć lekcyjnych była na poziomie od 80,6 do 100,8%.

Uczniowie klasy 1a. w roku szkolnym 2017/2018 z przedmiotów: edukacja polonistyczna, matematyczna, język angielski i informatyki byli oceniani od czterech do dziewięciu razy, a klasy 2a. w roku szkolnym 2018/2019 z tych samych przedmiotów – od pięciu do 13 razy. Formy sprawdzenia nabywanych kompetencji były różnorodne (np. sprawdziany, prace domowe, aktywność na lekcji, czytanie, pisanie z pamięci). Realizacja zajęć z edukacji wczesnoszkolnej oraz języka angielskiego i informatyki była na poziomie od 78,1% do 104,7%, przy czym poniżej 80% z języka angielskiego (78,1% w roku szkolnym 2018/2019). Jak wyjaśnił Dyrektor, przyczyną tego była absencja chorobowa nauczyciela oraz strajk nauczycieli.

(akta kontroli str. 530-531, 546)

Poziom realizacji zaplanowanych dla uczniów objętych badaniem zajęć rewalidacyjnych w roku szkolnym 2017/2018 wynosił od 77% do 94%, a w roku szkolnym 2018/2019 od 50% do 86%, natomiast zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiednio: od 64% do 92% i od 17% do 87%. Realizacja zajęć poniżej 80% wystąpiła w ośmiu przypadkach w roku szkolnym 2017/2018 i 13 w roku szkolnym 2018/2019. Wynikała ona z nieobecności uczniów i strajku nauczycieli.

(akta kontroli str. 530-542)

IPET trzech uczniów zostały w określonym zakresie zmodyfikowane na rok szkolny 2017/2018. U trzech uczniów zrezygnowano z zajęć rehabilitacyjnych. Jeden z uczniów ze względu na bardzo dobre wyniki w nauce nie wymagał już wsparcia nauczyciela wspomagającego. Dla drugiego dziecka, korzystającego w roku szkolnym 2016/2017 z nauczania indywidualnego, ustalono zajęcia integracji sensorycznej oraz indywidualne zajęcia edukacyjne. Modyfikacje z powodu niedopatrzenia nie zostały opatrzone datą.

IPET czterech uczniów, pomimo wskazań do ich zmiany w określonym zakresie, nie zostały zmodyfikowane. I tak:

- IPET dwóch uczniów (słabosłyszącego oraz z zespołem Aspergera) nie zostały zmodyfikowane, pomimo że w WOPFU wskazano na potrzebę objęcia uczniów dodatkową pomocą psychologiczno-pedagogiczną, inną niż określona w orzeczeniach. Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora, modyfikacji IPET nie dokonano z powodu zaniedbania. Jeden z uczniów realizował w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 zaproponowane w WOPFU zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, drugi – w roku szkolnym 2018/2019 zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i korekcyjno-kompensacyjne;
- IPET ucznia słabowidzącego nie został zmieniony, pomimo zakończenia terapii logopedycznej. Dyrektor wyjaśnił, że *jest to zaniedbanie, za które odpowiedzialność ponosi dyrektor szkoły. Terapia logopedyczna została zakończona w czerwcu 2017 r. Z powodu braku współpracy logopedy z wychowawcą i zespołem opracowującym WOPFU i IPET błędnie zaplanowano zajęcia w r. szk. 2017/18 i 2018/19;*
- IPET dwóch uczniów (z autyzmem i z zespołem Aspergera) nie zostały skorygowane, pomimo zmniejszenia w roku szkolnym 2018/2019 liczby godzin zajęć integracji sensorycznej, a w przypadku jednego z tych uczniów również w związku ze zwiększeniem w tym roku liczby godzin indywidualnych zajęć edukacyjnych. W obu przypadkach Dyrektor wyjaśnił, że IPET nie został zmodyfikowany z powodu zaniedbań zespołu opracowującego ten dokument, zaniechania przez niego obowiązków, za co odpowiedzialność ponosi dyrektor szkoły;
- IPET ucznia słabosłyszącego nie został zmieniony, pomimo że uczeń nie wymagał już pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i indywidualnych zajęć edukacyjnych. Dyrektor wyjaśnił, że *było to spowodowane zaniechaniem obowiązków ze strony koordynatora (wychowawcy). W roku szkolnym 2017/18 nastąpiła zmiana wychowawcy klasy, co nie stanowi wytłumaczenia dla braku modyfikacji IPET. Jest to duże niedopatrzenie ze strony dyrektora szkoły. Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z j. polskiego i matematyki w wymiarze 1 godz./tyg. w r. szk. 2017/18 nie były realizowane z powodu dobrych wyników uczennicy;*
- IPET ucznia z zespołem Aspergera nie został zmodyfikowany, pomimo że zrezygnowano z realizacji zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (w orzeczeniu zalecono realizację tych zajęć celem uzupełnienia braków edukacyjnych)

w związku z tym, że uczeń miał indywidualne zajęcia edukacyjne. Dyrektor wyjaśnił: *Błędem szkoły jest brak modyfikacji IPET w tym zakresie, co wynika z braku wnikliwego czytania dokumentów i stosowania się do nich. W roku szkolnym 2018/2019 zmniejszono liczbę godzin zajęć integracji sensorycznej w porównaniu do roku poprzedniego (z dwóch do jednej). Dyrektor wyjaśnił, że zmniejszenie liczby godzin zajęć integracji sensorycznej wynikało z potrzeb uczniów oraz z możliwości Szkoły (w arkuszu organizacji organ prowadzący przyznał po 1 godzinie dla ucznia).*

Konieczność dokonywania modyfikacji IPET wynikała z § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, zgodnie z którym Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności programu oraz, w miarę potrzeb, dokonuje modyfikacji programu.

(akta kontroli str. 188-203)

W okresie objętym kontrolą okresowo przeprowadzono ewaluację IPET, w wyniku której u jednego z uczniów wskazano na potrzebę ponownej diagnozy w poradni psychologiczno-pedagogicznej pod kątem afazji.

Mimo wymogu wynikającego z § 20 ust. 9 rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej, oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie dokonano dla dwóch uczniów za I i II semestr roku szkolnego 2017/2018, dwóch za I i II semestr roku szkolnego 2018/2019 i jednego za I semestr roku szkolnego 2018/2019. W pozostałych przypadkach dokonano oceny, przy czym w większości przypadków ograniczała się ona do ogólnego sformułowania np.: „Działania psychologiczno-pedagogiczne przynoszą zamierzone rezultaty”, „Otrzymana pomoc psychologiczno-pedagogiczna przyniosła oczekiwane rezultaty”, „Pomoc udzielona uczniowi przynosiła pozytywne rezultaty dzięki indywidualnej pracy na wyznaczonych zajęciach”, „Zadawałające dla rodziców. Nie mają zastrzeżeń”, „Dobra” lub „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna przynosi pozytywne rezultaty. Uczennica osiąga bardzo dobre wyniki w nauce”.

Dyrektor wyjaśnił: *Wynika to z niezrozumienia przez nauczycieli i wychowawców sensu wypełnienia okresowej WOPFU. Nauczyciele w ocenie wyników nauczania wykazują, jakiej pomocy udzielali uczniowi (...).*

(akta kontroli str. 188-196, 546)

Z arkusza klasyfikacji rocznej klasy 2a. wynika, że w roku szkolnym 2018/2019 zachowanie ucznia realizującego zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia z powodu obniżonej dojrzałości społecznej uległo niewielkiej poprawie. Uczeń odmawiał pracy w zespole klasowym. Rozmowy wychowawcy z rodzicami, udzielane wskazówki nie przyniosły oczekiwanych efektów. Uczeń w zajęciach indywidualnych brał udział z oporami, dlatego wspólnie z rodzicami podjęto decyzję o wstrzymaniu w klasie 3. realizacji indywidualnej ścieżki edukacyjnej i podjęcie próby włączenia ucznia do pracy z całą klasą.

(akta kontroli str. 362-368)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor organizował pomoc psychologiczno-pedagogiczną w Szkole. Planował w arkuszach organizacji pracy godziny przeznaczone na realizację zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć rewalidacyjnych. Ustalał, na wniosek rodziców ucznia, z uwzględnieniem opinii o objęciu dziecka zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, tygodniowy wymiar godzin zajęć edukacyjnych realizowanych indywidualnie z uczniem, uwzględniając konieczność realizacji przez ucznia podstawy programowej kształcenia ogólnego. Przydzielał zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne i integracji

sensorycznej) nauczycielom i specjalistom posiadającym kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć. W zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania ucznia, zapewniał możliwość realizacji wybranych zajęć edukacyjnych indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do pięciu osób.

(akta kontroli str. 223, 381-443)

W okresie objętym kontrolą w ramach nadzoru pedagogicznego przeprowadzono:

- kontrolę prawidłowości zapewnienia warunków i organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych, w wyniku której stwierdzono m.in., że wszystkie formy pomocy dla uczniów były realizowane, a zamierzone cele zostały osiągnięte w stopniu zadawalającym (w roku szkolnym 2017/2018);
- kontrolę organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów na podstawie opinii poradni, w wyniku której ustalono, że w I półroczu wszystkie formy pomocy były realizowane zgodnie z potrzebami uczniów (w roku szkolnym 2017/2018);
- kontrolę prawidłowości zapewnienia uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w wyniku której ustalono, że w I półroczu wszystkie formy pomocy dla uczniów były realizowane, przeprowadzono ewaluację IPET, a zamierzone cele zostały osiągnięte w stopniu zadawalającym (w roku szkolnym 2018/2019);
- kontrole prowadzenia dokumentacji nauczania, w ramach których stwierdzono, że zdecydowana większość nauczycieli prawidłowo prowadzi dzienniki lekcyjne i dzienniki zajęć pozalekcyjnych (w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019);
- obserwacje zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych oraz innych czynności wynikających z działalności statutowej Szkoły. Z obserwacji tych wynikało m.in., że nauczyciele stosują aktywne metody pracy, adekwatne do możliwości intelektualnych uczniów, respektują zalecenia poradni psychologiczno-pedagogicznych, ocenianie uczniów jest zgodne z zasadami zawartymi w statucie Szkoły (w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019).

W roku szkolnym 2017/2018 przeprowadzono ewaluację wewnętrzną, w ramach której zbadano realizację wymagania „Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej”. Ewaluacja ta wykazała, że w Szkole monitoruje się i analizuje osiągnięcia uczniów z uwzględnieniem ich możliwości rozwojowych, nauczyciele realizują IPET, dostosowują oddziaływania i wymagania dydaktyczne do potrzeb uczniów, przygotowują dla uczniów zdolnych dodatkowe zadania, proponując udział w kołach zainteresowań, a dla uczniów z trudnościami dobierają inne formy pracy, dostosowują wymagania.

Planowanej na rok szkolny 2018/2019 ewaluacji wewnętrznej w zakresie realizacji wymagania „Szkoła wspomaga rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji” nie przeprowadzono. Dyrektor wyjaśnił: *Powodem nieprzeprowadzenia ewaluacji było to, że została ona zaplanowana na miesiące wiosenne 2018 r. Panujące wówczas w szkole napięcie spowodowane akcją protestacyjną, a w miesiącu kwietniu strajk nauczycieli, uniemożliwił zrealizowanie zadania.*

(akta kontroli str. 444-498)

W roku szkolnym 2017/2018 odbyło się szkoleniowe posiedzenie rady pedagogicznej nt. „Zmiany w prawie oświatowym – nowe rozporządzenie dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, a w roku szkolnym 2018/2019 szkolenia nt. „Jak pracować z uczniem z zespołem Aspergera”, „Uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera”, „Strategie postępowania wobec trudnych zachowań osób ze spektrum

autyzmu”. Czterech nauczycieli wzięło udział w szkoleniu zewnętrznym „Statut szkoły w świetle nowych przepisów prawa oświatowego”.

(akta kontroli str. 499, 500)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. We wszystkich badanych dziennikach zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie wpisano czasu trwania zajęć. Ponadto w 10 dziennikach z 16 dokumentujących zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie zawarto oceny postępów uczniów, w sześciu z nich również wniosków dotyczących dalszej pracy, a w jednym także tygodniowego rozkładu zajęć. Treści tych nie wpisano pomimo obowiązku wynikającego z § 11 ust. 3 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji.
2. Logopeda nie prowadził odrębnego dziennika, o którym mowa § 18 rozporządzenia w sprawie prowadzenia dokumentacji. Ponadto nauczyciel prowadzący indywidualne zajęcia edukacyjne z uczniem nie dokumentował w odrębnym dzienniku realizowanych z tym uczniem zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, co było niezgodne z § 11 ust. 1 ww. rozporządzenia (wszystkie zajęcia opisywano w jednym dzienniku).
3. W jednym z pięciu analizowanych przypadków liczba uczestników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych przekraczała osiem, co było niezgodne z § 15 rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4. IPET czterech uczniów, pomimo wskazań do ich zmiany w określonym zakresie, nie zostały zmodyfikowane, co było niezgodne z § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym.
5. Oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie dokonano dla dwóch uczniów za I i II semestr roku szkolnego 2017/2018, dwóch za I i II semestr roku szkolnego 2018/2019 i jednego za I semestr roku szkolnego 2018/2019, mimo wymogu wynikającego z § 20 ust. 9 rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

OCENA CZĄSTKOWA

Prowadzone w Szkole zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie były właściwie dokumentowane. Nie dokonano również prawidłowej ewaluacji działań zaplanowanych do realizacji w IPET oraz nie dokonano oceny skuteczności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla niektórych uczniów. Dyrektor wspomagał nauczycieli w zakresie wdrażania zmian dotyczących indywidualizacji kształcenia poprzez organizację szkoleń, a kwestie realizacji zajęć z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych były przedmiotem nadzoru pedagogicznego. Stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące m.in. dokumentowania udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wskazują jednak na potrzebę zintensyfikowania takiego nadzoru.

OBSZAR

3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie prowadzono zajęć rozwijających umiejętności uczenia się ani zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, co opisano w obszarze 1. wystąpienia pokontrolnego, podobnie jak efekty prowadzonych zajęć logopedycznych w nowej formule.

Zindywidualizowaną ścieżką kształcenia objęci byli dwaj uczniowie, którzy poczynili duże postępy w pracy indywidualnej, jednocześnie mieli kontakt z zespołami klasowymi, co pozwoliło osiągnąć zaplanowane efekty w rozwoju uczniów.

W kształceniu zdecydowanej większości uczniów z niepełnosprawnościami uzyskano zaplanowane efekty. Przykładowo, jeden z uczniów z zespołem Aspergera zaczął lepiej funkcjonować w grupie rówieśniczej i panować nad

emocjami. Jego czas koncentracji uwagi znacznie się wydłużył, a wypowiedzi zaczęły przybierać formę rozwiniętą, wielozdaniową. Także w przypadku drugiego ucznia z zespołem Aspergera zajęcia indywidualne pozytywnie wpłynęły na jego funkcjonowanie w Szkole i przyswajanie wiadomości. Chłopiec podczas zajęć indywidualnych łatwiej koncentrował się na zadaniach i mógł ich więcej wykonać, bezpośredni kontakt z nauczycielem dobrze wpływał na zachowanie ucznia. Zdobyte przez chłopców wiadomości i umiejętności pozwoliły im z powodzeniem realizować treści nauczania w klasie programowo wyższej. Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim sprzężoną z afazją dzięki indywidualnej pracy powiększył zasób słownictwa, zaczął budować pierwsze proste zdania, zapamiętał większość liter i cyfry od 1 do 9. Polepszyła się komunikacja z uczniem i jego realizacja czynności samoobsługowych.

(akta kontroli str. 502-518)

Czterej uczniowie objęci badaniami szczegółowymi, którzy korzystali w okresie objętym kontrolą z wprowadzonych od września 2017 r. nowych form indywidualizacji kształcenia, tj. zindywidualizowanej ścieżki kształcenia lub kształcenia specjalnego z realizacją części zajęć poza zespołem klasowym, uzyskali pozytywne wyniki nauczania i promocję do klasy programowo wyższej.

(akta kontroli str. 519-525)

W związku ze zmianą polegającą na realizacji części zajęć z klasą ucznia, który uprzednio realizował zajęcia indywidualne w szkole, do nowej sytuacji przygotowywano zespół klasowy i rodziców uczniów. Ani uczniowie ani ich rodzice nie wnosili uwag co do obecności i funkcjonowania ucznia z orzeczeniem w zespole klasowym.

(akta kontroli str. 500-501, 544)

Trzech uczniów spośród pięciu wybranych do badania, realizujących część zajęć poza klasą²⁰, miało w planie zajęć na rok szkolny 2018/2019 zajęcia świetlicowe (jeden cztery, w tym dwa w jednym dniu, drugi – dwa, trzeci – jedno). Uczniowie przebywali na świetlicy za zgodą rodziców.

(akta kontroli str. 526-529)

W Szkole – jak wyjaśnił Dyrektor – *nie analizowano wpływu wdrożonych zmian na jakość i wyniki pracy na posiedzeniu rady pedagogicznej lub poprzez powołanie odrębnej komisji do tego zadania*. Po wprowadzeniu reformy w 2017 r. w Szkole zanotowano zmniejszenie liczby uczniów z kłopotami wychowawczymi oraz przystępujących do konkursów przedmiotowych. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że spadek liczby tych uczniów związany był z wygaszaniem klas gimnazjalnych.

(akta kontroli str. 501)

Oceniając szanse i zagrożenia realizacji indywidualizacji kształcenia po wprowadzeniu od września 2017 r. nowych przepisów, Dyrektor Szkoły, jego zastępca i pracujący w niej pedagodzy i logopeda, pozytywnie ocenili większość nowo wprowadzonych rozwiązań, m.in. zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia czy lekcje indywidualne lub w małej grupie dla dzieci objętych kształceniem specjalnym. Negatywnie ocenili uniemożliwienie organizowania nauczania indywidualnego na terenie szkoły, wskazując m.in. na niewielkie możliwości zapewnienia uczniom nauczonym indywidualnie uczestnictwa w życiu szkoły (tylko przy najważniejszych uroczystościach, z uwagi na trudności m.in. z dowozem ucznia) oraz ograniczenia w dostępie do zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (kwestie finansowe). Wskazali na problemy związane z niewystarczającymi środkami finansowymi na zajęcia wyrównawcze oraz rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów,

²⁰ W tym jeden uczeń realizujący podstawę programową kształcenia specjalnego dla uczniów z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym.

a także brak możliwości pełnego prowadzenia diagnozy psychologiczno-pedagogicznej uczniów (niedobór narzędzi i szkoleń oraz brak psychologa w Szkole).

(akta kontroli str. 547-559)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prowadzona w Szkole indywidualizacja kształcenia uczniów przyniosła pozytywne efekty w przypadku uczniów objętych zindywidualizowaną ścieżką kształcenia oraz większości uczniów z niepełnosprawnościami, w tym realizujących część zajęć poza zespołem klasowym. Realizacja nowych, dostępnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, tj. zajęć rozwijających umiejętności uczenia się i zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, mogłaby przyczynić się do uzyskania jeszcze lepszych wyników podejmowanych działań.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Dokonywanie okresowych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania uczniów z uwzględnieniem wszystkich zagadnień wskazanych w § 6 ust. 10 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, a także zapewnienie zespołowego sporządzania tych ocen.
2. Uwzględnianie w IPET wszystkich zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wniosków sformułowanych na podstawie diagnozy w WOPFU.
3. Zapewnienie rzetelnego sporządzania aneksów do IPET poprzez ich podpisywanie i wskazywanie daty sporządzenia.
4. Zapewnienie realizacji zajęć rewalidacyjnych przez nauczycieli i specjalistów posiadających kwalifikacje adekwatne do rodzaju niepełnosprawności ucznia.
5. Zapewnienie rodzicom uczniów objętych kształceniem specjalnym pisemnej informacji o ustalonych dla uczniów formach, okresie i wymiarze udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
6. Rzetelne prowadzenie dzienników zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, z uwzględnieniem czasu trwania zajęć oraz ocen postępów uczniów i wniosków dotyczących dalszej pracy.
7. Dokumentowanie prowadzonych zajęć logopedycznych oraz dydaktyczno-wyrównawczych realizowanych indywidualnie z uczniem w postaci odrębnych dzienników zajęć, zgodnie z § 11 ust. 1 oraz § 18 rozporządzenia w sprawie prowadzonej dokumentacji.
8. Zapewnienie odpowiedniej (nieprzekraczającej dopuszczalnej) liczby uczestników zajęć dydaktyczno-wyrównawczych.
9. Dokonywanie modyfikacji IPET w przypadkach zaistnienia wskazań do ich zmiany.
10. Dokonywanie wymaganych ocen efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 31 stycznia 2020 r.

Kontroler

Iwona Rezner
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis